Numĕrul 34. Adaus la Numĕrul 181 al „Dreptăţii“ din 20 August (1 Septemvre) 1894. Anul I.

FOAIA DE DUMINECĂ

A DIARULUI „DREPTATEA“.

Editor: Dr. Cornel Diaconovich. Redactor responsabil: Dr. Valeriu Branisce.

Cine-i de vină?

Că nemulţumirea in ţară este mare, că in deosebi amărîciunea poporului român creşte din di in di, că de loc nu-i bine cum s'au croit şi pornit trebile, o ştie lumea toată.

Insĕ cine-i de vină?

Cei de jos, poporul negreşit nu-i de vină la aceste lucruri rele, nu poate fi de vină. Apoi poporul român tocmai nu poate fi de vină, fiind că el s'a dovedit până acuma a fi dintre toate popoarele cel mai blând, cel mai răbdătoriu, cel mai tăcut.

Cine-i de vină dară?

Cei mari, cei de sus sunt de vină.

Sunt de vină la toate aceste stări ticăloase cei ce stau in fruntea trebilor şi au se cărmuiască bine, drept şi după lege, şi nu o fac.

Este mare şi vechiă istoria naţională a poporului român şi el in veacurile apĕsării s'a resculat şi a sguduit totdeuna ţeara prin rescoala sa. Poporul român insĕ s'a resculat numai la sfĕrşitul din urmă al răbdărilor sale, când a simţit că i se atacă posibilitatea esistenţii sale. Şi poporul român resculat totdeuna a fost infricoşat.

Poverile dărilor publice, fie in bani fie in sânge, apesarea poverilor feliurite din comună şi afară de comună, sunt destul de grele. Poporul român tace şi le supoartă, pentru că respectează legea şi îi place de satul sĕu, de pământul strămoşilor sĕi. El rabdă, trăgând nĕdejde la timpuri mai uşoare, mai blânde şi mai bune.

Insĕ când de o parte îi se impedecă şi îi se zădărniceşte ori ce inaintare şi luminare in cultură naţională română, prigonindu-i-se şcolile sale confesionale şi ingreunându-i-se in adins ori ce altă desvoltare culturală naţională; — eară de altă parte făcêndu-i-se aproape cu neputinţă de a trăi de adi până mâne, de aşi pune, aşa dicênd, pânea in gură, pânea agonisită cu crunte sudori şi chinuri, atunci cu drept cuvênt putem intreba, că cine este de vină la nemulţumirea poporului român?

Şi nime in lume, drept şi cu suflet curat, nu va pute dice că poporul român este de vină.

Prigonirea plugariului.

Dară se vorbească faptele. Vom inşira de astădată numai două fapte triste şi dureroase. Se pricepe ambele s'au intêmplat pe teritoriul comitatului Timiş, in cunoscutele două cercuri ale Recaşului şi Ciacovei, stăpânite de neşte capi fără păreche doară in toată lumea, vrednici de mai marii lor.

In amêndouĕ locurile plugarii sunt pedepsiţi şi in est an, chiar şi cei cu câte 1—5 jughere de pămênt, pentru că au adus grâul acasă de pe câmp.

Fluştureul de la Ciacova a pedepsit cu bani pe bieţii oameni in mai multe comune; dară nu intr'o formă, ci cu pedepse diferite, bag seamă pre cum a fost unul sau altul mai sĕrac sau mai avut, mai iubit sau mai urgisit inaintea feţei başibozuceşti.

Cât de inţeleaptă şi temeinică a fost procederea protopretorului aprobată şi din partea comitatului se vede de acolo, că ministeriul a fost silit se nimicească sentenţele prea puternicilor de jos. Aceasta s'a intêmplat insĕ numai unde oamenii au avut mijloacele şi indresneala de apelare. Unde aceste au lipsit acolo plugariul a mai suferit şi pedeapsă pentru că a vrut se-şi grigească grâul ce a produs pentru ca se aibe pâne chiar şi duşmanii sĕi.

Apoi nu-i aceasta destul de caracteristic?

Cel de la Recaş a făcut'o şi mai cu coarne. Dacă n'ar fi funcţionariu public al comitatului Timiş şi sub ministrul de interne unguresc din Budapesta, am dice că cel din Recaş a lucrat mai groaznic ca unul care a scăpat din casa smintiţilor.

Ce a făcut el? Ascultaţi. El a luat care pe socoata bieţilor producenţi, a incărcat din nou grâul omului adus in curte sau grădină şi l'a cărat inderept pe locul sĕu la câmp. Apoi a dictat extra pedeapsă.

Aceasta s'a intêmplat intr'un ţinut unde oamenii trăiesc din palmă in gură. Unde pămêntul este puţin, poporul sĕrăcit şi apĕsat prin colonii străine şi prin stoarcerile feliuriţilor zapcii.

Şi oamenii au răbdat şi aceasta. Aşa-i de mare miseria şi aşa a cădut toată tăria morală, aşa s'a ruinat aici basa tăriei unui stat liber constituţional. Cârmuitorii publici au nimicit elasticitatea resistenţei, ceea ce adi mâne se va putea resbuna amar asupra statului insuşi in momente grave şi serioase.

Noi nu credem sĕ se intêmple aşa ceva nici in China, nici in Africa centrală.

Cine-i de vină dară, dacă nemulţumirea este generală şi dacă neindestulirea şi amărîciunea a pĕtruns adênc in inima poporului românesc şi acolo ferbe şi clocote cu putere urieşă.

Cine-i de vină la toate aceste? Slăbiciunea şi rea voinţa stăpânirii ţĕrii insaşi este de vină. Aceste sunt isvorul tuturor relelor şi calamităţilor din ţeară.

Spre dovadă inspăimêntătoare eacă o altă intêmplare, o altă pildă de goană:

Persecuţiune strigătoare la ceriu.

Am tot audit şi ne era greu sĕ credem, dară sĕptĕmâna trecută s'au presentat la noi in redacţiune unii locuitori din Mehala şi s'au plâns amar, că de şi sunt numai neşte dileri totuşi sunt greu prigoniţi din partea şovinismului maghiar chiar şi aici. Anume preste 60 oameni, sănĕtoşi şi dedaţi cu lucrul, locuitori din Mehala lângă Timişoara, s'au presentat de repeţite-ori la direcţiunea căii ferate din suburbiul Iosefin şi au cerut lucru ca dileri. Insĕ n'au vrut sĕ-i primiască şi i-au respins sub cuvênt: că aici n'au ce căuta, că acesta este pămênt maghiar şi apoi dacă nu ştiu limba maghiară sĕ nici nu viseze de a-şi căuta aici pâne. Intr'aceea au adus şi au aplicat aici lucrători dileri de pe la Hódmezó-Vásárhely, Ciaba, Segedin etc. Românii nostri ni-se plângeau cu cea mai mare indignare şi ingrigire in vederea acestei persecuţiuni brutale şi neintemeiate; căci, diceau ei, de dare şi de cătane pentru toată ţeara suntem buni şi pentru mulţimea de poveri comunale şi comitatense, dar' sĕ ne căutăm pânea de toate dilele pe cale cinstită ni-se face cu neputinţă chiar şi aici la vatra noastră şi a părinţilor nostri. Ce o sĕ fie sfĕrşitul acestor duşmănii sĕlbatice? Atragem deci de timpuriu atenţiunea domnului ministru de comunicaţiune asupra necualificabilei procederi brutale şi neintemeiate a celor de la direcţiunea căii ferate din loc şi cerem sanare grabnică, căci nu putem crede, ca insuşi guvernul sĕ aibe voiă a propaga şi a inrădĕcina şi in Bănat stările socialistice, ce infloresc acum in alte ţinuturi ale Ungariei. Şi colonii şi lucrători, şi funcţionari şi poruncitori tot străini pe capul Românilor de pe aici, va fi prea mult domnule ministru!

La pragul şcoalei.

Puţin timp va trece incă şi se va incepe instrucţiunea in şcoalele noastre poporale. Mare şi sfântă chemare ii aşteaptă pe invĕţătorii nostri. Multe se recer pentru ca o şcoală se fie in deplină ordine. Spre ştire şi orientare dară in această privinţă publicăm cu plăcere următoriul circulariu, trimis tuturor parochiilor din tractul protopresbiteral al Buziaşului:

On. oficiu parochial, on. comitete parochiale, on. domni invĕţători şi invĕţătoare!

Cu 1/13 Septembre a. c. au sĕ se inceapă prelegerile anului şcolariu 1894/5; deci mĕ aflu indemnat a dispune următoarele:

1) fără toată amânarea sĕ se repareze edificiile şcolare pe din lăuntru şi pe din afară; ear salele de invĕţământ nepodite sĕ se podească;

2) scăunile vechi sĕ se repareze; unde se simte trebuinţa, sĕ se facă scăunii noi. Tablele de socotit sĕ se coloreze cu coloare neagră nelucitoare, sĕ se tragă pe ele linii roşii orizontale, după informaţiunile date de domnii invĕţători şi invĕţătoare;

3) vasele — din cari elevii şi elevele beau apă — sĕ se facă după indrumările date de medicul cercual;

4) elevii şi elevele sĕ primească cărţile şcolare şi recuisitele de invĕţămênt indată la inceputul anului şcolariu;

5) salele de invĕţămênt sĕ se provadă cu recuisitele de invĕţămênt prescrise. Carte şi cărţi şcolare neadmise de ven. Consistoriu diecesan sĕ nu se folosească;

6) prelegerile sĕ se inceapă negreşit la 1/13 Septembre a. c.; ḑiua inceperii prelegerilor sĕ se publice in trei Dumineci sau sĕrbători precedente in biserică, şi in alt mod usitat in comună. Şcoala de repetiţiune sĕ se ţină regulat, avĕnd in vedere cerculariul oficiului protopresbiteral ddto 27 Aprile 1893 nrul 279 şc.;

7) sălarele invĕţătoreşti sĕ se plătească invĕţătorilor şi invĕţătoarelor regulat;

8) cu ocasiunea inscrierilor sĕ se satisfacă ordinaţiunei ven. Consistoriu diecesan ddto 8 Martie 1893 nrl 3157 şc., inmanuată oficiilor parochiale cu cercularul oficiului protopresbiteral ddto 23 Martie 1893 nrul 289 şc.;

9) atât oficiile şcolare cât şi curtea şcoalei sĕ se păstreze in curăţenie; ori-ce gunoae sau alte materii, prin cari s'ar produce aer stricat care atrage după sine diferite morburi, sĕ se indepărteze atât din curtea cât şi din pregiurul edificiilor şcolare, avênd a se căra năsip in curtea şcoalelor şi la strade dealungul edificiilor şcolare. Salele de invĕţămênt sĕ se măture de douĕ-ori pe ḑi, totdeuna după ce ies elevii şi elevele din şcoală, şi sĕ se aeriseze. — Umblătorile sĕ se ţină in mare curăţenie, şi din când in când sĕ se desinficieze. — Preste tot in privinţa curăţeniei şcoalelor sĕ se observeze cu toată stricteţa dispuseţiunile cuprinse in ordinaţiunea ven. Consistoriu diecesan ddto 16/28 Iuniu 1888 nrul 220 şc.;

10) materialul pentru incălḑirea salelor de invĕţămênt sĕ se cumpere şi aducă de timpuriu in curtea şcoalelor, ca nu cumva din lipsa acestuia neputĕndu-se incălḑi salele de invĕţămênt, sĕ se sisteze prelegerile in decursul iernei;

11) in casuri de morburi epidemice sĕ se urmeze dispuseţiunilor cuprinse in ordinaţiunea ven. Consistoriu diecesan ddto 28 Novembre 1892 nrul 3365 şc., comunicate on. oficii parochiale, comitetelor parochiale, invĕţătorilor şi invĕţătoarelor din tract cu cercularul oficiului protopresbiteral ddto 27 Decembre 1892 nrul 431 şc.;

12) invĕţătorii şi invĕţătoarele negreşit sĕ folosească a) protocolul de primire, Form. A., b) catalogul despre cercetarea şcoalei etc. Form. B, c) conspectul despre obiectele de invĕţămênt propuse etc, cari trebue sĕ se procure de timpuriu de la tipografia diecesană din Caransebeş; — cataloage procurate de la alte librării nu sunt admise. — In conspectul de sub c), conform ordinaţiunei ven. Consistoriu diecesan ddto 17 Septemvre 1887 nrul 477 şc. are sĕ se introducă, cât s'a propus din fie-care obiect de invĕţămênt la fiecare clasă, şi tot la douĕ luni conspectul sĕ subşterne comisariului şcolariu actual;

13) tot la douĕ luni, anume la 31 Octombre, 31 Decembre, 28 Februariu, 30 Apriliu şi 31 Maiu sĕ se subştearnă oficiului protopresbiteral conspectul şcolariu conform ordinaţiunei ven. Consistoriu diecesan ddto 15 Septembre 1883 nrul 548 şc., deci invĕţătorii şi invĕţătoarele sĕ-şi procure la timp conspectele de la tipografia diecesană din Caransebeş;

14) pentru fie-care şcoală sĕ se procure de la tipografia diecesană 10 coale protocolul despre inspecţionarea şcoalei etc. nrul 13, intre acestea 10 coale, una sĕ fie coala de titulă, sĕ se lege in table tari; sub decursul prelegerilor sĕ se afle totdeuna pe measa şcoalei şi sĕ se arete organelor indreptăţite la visitarea şcoalelor;

15) planul tabelariu al oarelor de invĕţămênt sĕ se afişeze in sala de invĕţămênt a şcoalei; oarele destinate pentru invĕţămênt, sĕ se ţină cu toată punctualitatea.

Dispuseţiunile cuprinse in acest circulariu au sĕ se indeplinească cu punctualitate.

Oficiile parochiale vor comunica acest circulariu şi comitetelor parochiale; ear invĕţătorilor şi invĕţătoarelor se inmanuază deadreptul de la oficiul protopresbiteral. — Ghilad, in 27 Iuliu 1894. Aureliu Dragan adm. protopresb.

Din legile ţĕrii.

Legea despre economia şi poliţia de câmp.

Capul VII.

Despre stirpirea animalelor şi plantelor stricăcioase şi despre scutirea animalelor folositoare.

(Continuare.)

§. 50. Fie-care proprietariu este datoriu inainte de ce dau mugurii, adecă cel mai târḑiu până la sfêrşitul lunei lui Marte a curăţi de omide pomii şi tufele din intravilanuri, maiere, vii şi grădini de pomi şi de legume, omidele adunate, cuiburile şi ouĕle lor trebue se le ardă.

Omidele stricăcioase ce se vor iví mai târḑiu, pre cum şi gândacii când se ivesc in masse mai mari sunt de a se nimicí in mod corespunḑĕtoriu.

(Cei ce calcă această dispositiune se pedepsesc amĕsurat punctului k, din paragraful 95.)

(Despre stirpirea omidelor dispune mai deameruntul ordinaţiunea ministerială din 18 Februariu 1891 nrl 6412.)

§. 51. Fie-care proprietariu este obligat a estirpa pe tot teritoriul proprietăţii sale spinii muscăleşti (xantium spinosum) inainte de ce infloreşte. Modul de estirpare îl statoreşte prin ordinaţiune specială ministrul de agricultură.

Sĕmênţa de mohor şi de luţernă nu este ertat a o aduce in circulaţiune spre prăsire dacă nu este deplin liberă de buruieni stricăcioase.

§. 52. A estirpa spinii muscăleşti de a lungul drumurilor, pre cum şi alte buruieni stricăcioase este datorinţa veghetoriului şi susţinĕtorilor drumului; eară a curăţi pomii de omidele stricăcioase de a lungul drumurilor este datorinţa proprietariului pomilor.

Cel ce in terminul stătorit (§. 51) nu estirpează animalele şi plantele stricăcioase, va suporta spesele cari se vor causa prin acea, că antistia comunală va dispune estirparea şi curăţirea necesară pe spesele proprietariului obligat insĕ negligent.

§. 53. Este oprit a lăsa semnele de gunoaie şi de plivire cu ocasiunea secerişului sau a cositului.

FOIŞOARA.

Doine din Bănat.

— Culese de Iulian Puticiu inv. in Pobda. —

Frunḑă verde de nădai
Tineră mĕ măritai
Şi rea soacră îmi căpĕtai;
Şede in vatră şi tot latră
Şi strigă că nu-s bărbată;
Mĕ mână la secerat
Singură fără bărbat,
Secerai cât secerai
De la o vreme mĕ lăsai,
Veḑui soare rĕsĕrind
Şi soacre cu prânz venind,
La mine nu vine nime
Vení o mică păsărea
Sĕ lăsă pe breazda mea
Şi plânge de jelea mea,
Io din grai aşa-i grăi:
O tu mică păsărea
Nu plânge de jelea mea,
Şi te du in ţeara mea
Şi spune la maică-mea
Sĕ nu-mi poarte ţoalele
Nici ea se nu le vindă
Numa in foc se mi-le aprindă,
In stâlpşoru vrăniţii
Din mijlocu uliţii,
Sĕ se 'n veţe maicele
Cum se-şi dee fiicele,
Nu mĕ da maico departe
Că nu ţi-oi vení la moarte,
Ci mĕ dă maică in vecini
Sĕ te vĕd sara cum cini,
Dimineaţa cum prânzeşti
Şi peste ḑi cum trăeşti.

—

Potolită-i frunḑa in codru
Amăritu-s de nu-i modru,
Amărit eu cum n'oi fi
Că bine nu pot trăí.

—

Frunḑă verde bob şi linte
Bată-te focu de minte
De ce n'ai fost mai nainte,
Da in urmă c'ai venit
Mie nu mi-ai trebuit.

—

Haida fată se fugim
Sĕ fugim se pribegim,
Sĕ trăim in codru verde
Unde nime nu ne vede,
Unde şeḑi nu te mai veḑi
Unde calci urmă nu faci,
De când noi ne-am indrăgit
Duşmanii ne-au ingrădit,
Nu cu garduri de nuele
Ci cu vorbe cât mai rele,
Da-o Dḑeu un vênt
Sĕ dea gardu la pămênt
Numai parii sĕ rĕmână
Pe duşmani ca se-i sfărime,

—

Vecină soro vecină
Ce gaţi la bărbat de cină?
Earbă verde din grădină
Ear la drăguţi o găină.

—

Auḑitam din bătrâni
Că nu-i bun gardu de spini
Nici drăguţă din vecini,
Numai gard cu scânduri late
Şi drăguţă din departe.

—

Cântă paserea pe spine
Jelnică-i inima in mine,
Frunḑă verde bato bruma
Tot atâta mi acuma.

—

Badea meu de preste deal
Ar vení şi n'are cal,
Lasă vină şi pe jos
Că io-l primesc bucuros.

Aceste urme de plante și buruiene sunt numai de cât după seceriș sau după cosit a se aduna și a se arde. (Va urma.)

Cronică.

Osênditii nostri in Seghedin și Vaț. De când membri comitetului național român, osênditi in procesul Memorandului din Cluşiu, au ajuns in temnițele de la Seghedin și Vaț, Românii din toate ținuturile ii cercetează singuratici și deputațiuni aproape in fie-care ḑi. Astfel in 20 August n. au cercetat domnii Ioan Gruescu invêțetoriu in Cebza, preotul Bistrianu, economul Radici din Jurjova și Andreiu Medanu advocat in Șancutamare pe osênditii din Vaț. I-au aflat pe toți sănêtoși și voioși și au fost fericiți a putea fi cu ei laolaltă de la 10—12 oare a. m. Osênditii trimit din parte-le salutări și sărutări tuturor Românilor demni de acest nume.

Românii din Torontal. Despre mișcarea națională a Românilor din Torontal avem de a mai inregistra o nouă știre imbucurătoare. Anume in 26 August nou 1894 s'a efeptuit in comuna **Dobrița** mult dorita și așteptata despărțire ierarchică a Românilor de către Sêrbi. Avem indreptățită speranță, că delegațiunea congresuală română va esopera in cel mai posibil scurt timp de la consistoriul nostru român gr. or. din Caransebeș trimiterea administratorului parochial la Dobrița, pre cum și sfințirea și deschiderea capelei române gr. or. Prin aceasta s'ar implini o vechiă și viuă dorință a inimei tuturor Românilor din Dobrița, sătui de batjocurirea și apêsarea limbei române și a simțului național român. Trăiască Dobrițenii! Trăiască următorii lor!

Concert și teatru in Sân-Miclăușul-mare. Corul vocal din Sân-Miclăușul-mare cu ocasiunea adunării generale a invêțătorilor gr. or. din tractul Banat-Comloșului va arangia Duminecă, la 2 Septemvre nou a. c. in grădina, eventual in sala „La Vulturul negru" in Sân-Miclăușul-mare o representațiune teatrală impreunată cu dans. Prețul de intrare: Locul I. 1 fl, al II-lea 80 cr., al III-lea 60 cr., locul de stat 30 cr. Inceputul la $^{1}/_{2}8$ oare seara. Venitul curat este destinat pentru filantropiă. Suprasolvirile se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale ḑiaristică. Bilete de intrare se pot căpêta in cancelaria Dlui advocat Dr. Nestor Oprean și seara la cassă. Programa: I. piesa teatrală: „Ruga de la Chiseteu", comedie poporală intr'un act cu cântece și joc de Iosif Vulcan. II. Tot cu ocasiunea aceasta se va produce pentru prima-oară Orchestra școlarilor români din loc cu unele piese musicale intercalate in ordul de dans: 1. Marche des Volontaires de Olivier Metra. 2 Un marș român. 3. Ardeleana (Salt din Ardeal.) 4. Romana de I. Mureșianu. 5. „Bătuta" și și „Călușerul".

Sfințirea bisericei din Maiere. Luni in ḑiua de Sântă-Măria a. c. Prea Sânția Sa Episcopul Aradului Ioan Mețianu, asistat de mai mulți dignitari bisericești și preoți, a sfințit cu mare pompă noua zidire a bisericei române gr. or. din Maierile Timișorii. Predica festivă a neostenitului archiereu a făcut mare impresiune asupra mulțimei credincioșilor din loc și dinpregiur. Deosebit insemnată a fost partea vorbirii, in care capul diecesei arată lipsa și tăria credinții și a moralității, prin urmare și trebuința școalei confesionale pentru poporul nostru. In semn de iubire și onoare către archipăstoriu, parochia Maierilor, in frunte cu prea vrednicul ei president Domnul Constantin Mihailovici și cu tot poporul, au arangiat un prânḑ sêrbătoresc, la care au participat la 120 inși. După ameaḑi a reușit de tot bine ruga indatinată arangiată in grădina bisericei. Reuniunea română de cântări din Maiere a escelat cu producțiunile sale atât la cântarea liturgiei in biserică, cât și la concertul de la rugă, unde s'a distins și corul vocal român din Fabricul Timișorii. Prea Sânția Sa a fost in tot timpul petrecerii sale aici intimpinat și insoçit de cea mai intimă atențiune și alipire a tuturor credincioșilor sêi din Timișoara. Nu numai parochienii din Maiere, ci și cei puțini din Iosefin P. Pisica, M. Mioc, G. Gătăianțiu, D. Ioanovici, I. Ciobanu, Iacob Marianu, Ciril Bogdan, Valer Gaiția au participat la toate. Dăruirile făcute nouei biserici sunt numĕroase și prețioase.

Diua de 27 August n. va remâné pururea neuitată pentru Românii din Timișoara.

Pompieri distinși. Raportul despre festivitățile iubilare din Timișoara din 19 și 20 August îl mai intregim cu următoarea știre: cu ocasiunea serbării iubileului de 25 ani al institutului pompierilor voluntari din Fabricul Timișoarei, la care au participat mai multe reuniuni de pompieri din Bănat, s'a ținut și o emulațiune in feliuritele evoluțiuni și esercițiii a tuturor despărțĕmintelor. Resultatul final a fost, că dintre toate reuniunile câte au emulat, premiul prim s'a adjudecat unanim reuniunii pompierilor voluntari din Mehala, representată prin 16 membri, dintre cari 13 au fost români.

Se caută un medic român. Postul de medic cercual cu reședință in Năsĕud este de ocupat până in 31 August n. 1894. Cercul constă din comuna mare Năsĕud și 22 comune mici la olaltă cu 24.000 suflete. Emolumentele impreunate cu acest oficiu sunt 600 fl. salariu și tacselele: pentru un recept in locuința medicului 40 cr., visitarea unui morbos 50 cr., ear' noaptea acestea tacse se socotesc indoit. Concurenții au sĕ-și trimită suplicele provĕḑute cu diploma și testimoniu despre servițiele de până acum la protopretorul din Năsĕud. Atragem atențiunea medicilor români asupra acestui cerc curat românesc.

Asociațiunea transilvană. Despre adunarea generală a Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român ținută in 26 și 27 August n. in Sebeșul-săsesc (Ardeal) am primit rapoarte pe cale postală și telegrafică. Toate obiectele puse la ordinea ḑilei s'au pertractat in armoniă. Toate au decurs bine. In locul vacant de secretariu al II. s'a ales Domnul Dr. V. Bologa. Adunarea proximă se va ține in Blașiu. La balul bine cercetat Doamna preuteasă Sabina Bitea a dobândit premiul pentru costumul săliștenesc. Concertul a reușit strălucit. Insuflețirea intre Români a fost mare.

Pentru biserica română din Maiere au mai contribuit: Domnii Ioan Tomescu căpitan in Turnu-Severin 40 franci in aur, Emanuil Ungureanu adv. in Timișoara,

---

Chitul și Balena.

„Uriașul pește", carele — pre cum intre „Feliurimi" sub „O balenă in Marea adriatică" se aminti in „Foaia de Duminecă" nr. 26 — s'a prins deunăḑi in Trappano (coastea dalmatină) nu e balenă, ci un alt pește „groaznic, infiorător", pre carele Neamțul îl numește Haifisch, Francesul requin, Italianul squalo, (ce totodată insemnează și „groaznic, infiorător"); sau mai vulgar și cunoscut pesce-cane, ear Spaniolul tiburon și marrajo, cel din urmă nume insemnând și rafinat, șiret, isteț, cuminte.

Pesce-cane deci, ca și românește pește-câne, îl numește Italianul nostru din causă, că botul peștelui cam ascuțit aseamenă cu capul lunguieț al unui câne, din care causă și Neamțul unei specii îi puse numele de Hundshai, adecă tot pește-câne.

Ei bine, cum sĕ-l numim noi, Românii? Acest pește ingrozitor și rapitor nu e altul de cât — Chitul, chitul, carele „pe moș Iona l'a ingbițit și earăș l'a respuns!"

Părerea mea e, sĕ-i ḑicem Chit, și — atât! Dar, dacă „Chitul" biblic, cămara legendară a lui moș Iona, ne pare prea mitic, pentru un pește din present, și nu ni vine a-l recunoaște in acest pește prea prosaic din ḑilele noastre; ei bine, sĕ-i punem nume românesc, sĕ-l botezăm de nou și sĕ-l modernizăm.

Ne-avĕnd Românii așa-dară incă nume pentru acest feroce animal de Mare, l'am putea numi cu italienescul „pesce-cane", tot pește-câne, sau cu francesescul „requin" tot rechin, numai, vĕ rog, că p'acest tigru crunt de Mare groaznic, infiorător, nesațios și mâncăcios grozav, ș'apoi mai și isteț și rafinat, șiret, cuminte, ce tot inghite in calea sa și mort și viu, dar mai ales pe om, sĕ nu-l mai cufundăm cu colosalul, dar nevinovatul animal de Mare, lăptător sau sugător, cu trândava balenă, pe nemțește Walfisch, al cărei nume tot de la Francezi (baleine) resp. de la Italieni (balena) l'am imprumutat in limba noastră.

Ca ḑiariști sĕ fim corecți in toate și 'ntru toate: in limbă, in ortografie, in stil, științe și cunoștiințe.

Chitul, peștele-câne sau rechinul, cum i-am ḑice, fiind odată presentat de nou, se cade, cred, sĕ-l introducem mai binișor in cunoștința poporului român, pentru ca acesta sĕ-l cunoască, și sĕ știe cine-i dumnealui.

Știința*) ne invață că chitul, — eu remân pe lângă „chitul" vechiu — e un pește de familie mare, speciile lui sunt sumetenie; mărimea-i varieze după specii $1^{1}/_{2}$'—3' (Scyllium catulus) și 36' urme lungime și 160 măji greutate, ca bună-oară specia așa-numită chitul uriaș (Selache maxima).

Chitul se ține mai cu seamă in straturile mai de sus ale apelor și de la o coastă până la alta pribegiază Mările in notul după pradă. Chitul se află aproape in toate Mările, dar mai cu seamă in cele calde, ear in apropierea Europei mai ales in Marea mediterrancă; ajunge insĕ către meaḑă-noapte și pân' la coastele Marei-Britanii și ale Scandinaviei și chiar și până 'n Marea-ghiață. In Marea-roșie chitu-i foarte des, mai des ca ori-și-unde, și cu drept cuvênt se presupune că tocmai de când cu spargerea istmului și deschiderea canalului de Suez, trecĕnd din Marea-roșie cu droaia ni vine chitu in Mările Europei și năpădește până la Fiume, unde inainte nu prea știau de el.

Dintre toate speciile chitului așa-numitul Chit de oameni (*Menschenhai, Carcharias*) e cel mai de temut.

Acest puternic, temerar, rapace și mâncăcios animal e groaza marinarilor, pre cum și-a locuitorilor Mărilor celor mai calde. Capul i este plat, cam lopățit, botu-i lungueț la vêrf cam as

---

*) Din renumitul op „Viața animalelor" de Brehm, celebru zoolog.

din nou alţi 20 fl, Petru Biberea, paroch in Giula 10 fl. v. a. Din Bocşa-română 13 fl 50 cr., din Şimand 2 fl 85 cr., din Oreştia 4 fl 30 cr., din Moldova-nouă 5 fl 10 cr., conspectele speciale vor urma.

Isprăvile catolicilor in România. Din Galaţi se scrie că două domnişoare de familii mari, internate in şcoala catolică de călugăriţe din numitul oraş au dispărut. Una din aceste două domnişoare este foarte bogată, şi fusese convertită la catolicism; dar fiind-că părinţii ei sau opus, dênsa a fugit la Paris cu o călugăriţă spre a se interna intr'una din mănăstirile Franciei. Cealaltă ca sĕ scape de convertirile maicelor catolice a fugit peste noapte cu un ofiţer, lăsând in urmă-i o scrisoare prin care spune că scopul maicelor de a o converti nu este alt-ceva de cât a-i pune mâna pe zestre alt-fel destul de mare, lăsată de un unchi al sĕu. Vom reveni dând amănunte precise asupra acestor două casuri pre cum şi asupra unui cas recent intêmplat la Paris, cu una din domnişoarele unui general român care cu multă greutate a putut fi inapoiată familiei in urma intervenţiei M. S. Regelui pe lângă sfântul scaun.

Congresul catecheţilor catolici croaţi. Preste 80 de catecheţi catolici croaţi au ţinut un congres. După pertractarea de douĕ ḑile s'a primit următoriul proiect de resoluţiune: 1. Adevĕrata creştere a tinerimei se poate ajunge numai prin sistem şcolar strict creştinesc: trebue dară dat caracter confesional tuturor şcoalelor. Apoi mai este necesariu ca pentru elevii şcoalelor medie sĕ se instituiască internate catolice. Este datorinţa fie-cărui catolic dară a stărui cu toate mijloacele legale, ca toate şcoalele sĕ se schimbe in şcoale confesionale. 2. Sĕ se pună pond deosebit pe instruarea şi cultivarea cântului bisericesc pre cum şi pe regulata cercetare a serviciului divin şi a funcţionarilor bisericeşti.

Proiect de lege despre stîngerea focului. In legătură cu proiectul de lege despre reforma administraţiunii ministrului de interne Hieronymi plănueşte a presenta dietei spre desbatere şi deliberare un proiect de lege despre organisarea şi sistemisarea inspectorilor poliţiali de foc referitoriu la procedura de observat la eventuale focuri şi a aplicării reuniunilor pompierilor voluntari şi salarisaţi.

Primariu falsificătoriu de bancnote. Ingrămădindu-se prea multe suspiciuni, gendarmii au deţinut in Segsard pe Alesandru Kiss, primariul comunei Décs, comitatul Tolna. Primariul vĕḑêndu-se strîmtorat a mărturisit şi a recunoscut, că a falsificat şi a traficat bancnote de câte 10 fl. insĕ n'a vrut sĕ spună că unde a ascuns teascul şi celelalte scule de frunte pentru fabricarea falsificatelor.

Dăruire frumoasă. In Székely-Keresztur (Ardeal) a murit secuiul K. Raffay, capul kossuthiştilor din acel ţinut. Reposatul a lăsat prin testament toată averea sa de preste 40,000 fl. gimnasiului reformat din acel oraş.

Curs de cură pentru gângavi. Cu inceperea lunei Septemvre n. se va deschide in Budapesta sub supraveghiarea ministeriului de culte şi instrucţiune publică un curs nou despre căile şi modalităţile tractării şi vindecării gângavilor. Conducĕtoriul cursului va fi Iosif Roboz, directorul şcoalei de surdomuţi, căruia sunt a se adresa toate petiţiunile de primire instruate.

Cassariu orăşenesc dilapidătoriu. Iosif Csizmadia, cassariul oraşului Mező-Kövesd comitatul Borşod, a dilapidat in timp scurt 960 fl. v. a. Cassariul a fost alungat din post şi dat pe mâna tribunalului criminal. — Asemene au dat de urma unei dilapidări de mai multe mii de floreni la cassa oraşului Baiaspria. Aici cassariul incă a fost numai de cât suspendat.

Trec mere, trec pere. Sub titlul „Mormêntul lui Kossuth — fără flori“ scriu foile din Budapesta următoarele: Oaspeţii cari au venit din provincia la Pesta la ḑiua s. Stefan au cercetat cu mulţimea cripta in care zace cosciugul lui Kossuth Lajos. Mormêntul este frumos grămădit, insĕ pe el nu se află nici o singură floare. Şi aceasta-i foarte trist simptom, pentru că reuniunea de femei „Kossuth“ a luat asupra sa grigea şi impodobirea mormêntului şi atunci la timpul sĕu s'a obligat in faţa lumii „că până când va sta mormêntul şi va fi femeiă maghiară pe lume, in fie-care ḑi va impodobí cu flori proaspete mormêntul lui Kossuth“. Se vede că reuniunea şi-a uitat de promisiunea sa. Nu sunt patru luni trecute incă de când au făcut aceasta frumoasă promisiune şi aḑi mormêntul lui Kossuth — stă fără un fir de floare.

Babilonia triumfează. Ministrul de finanţe a indrumat prin o ordinaţiune specială pe toţi inginerii de catastru, ca de acum incolo sĕ inducă pe planurile şi schiţele catastrale toate numirile de locuri străine, adecă nemaghiare in traducere maghiară. Astfel dară singuraticele părţi de hotar, dricuri, pluvii, riuri, vêrfuri de deal, puste, măierişti etc. sĕ se scrie numai in limba maghiară pe operatele inginerilor. Dacă privim — ḑic foile maghiare — la chartele intrebuinţate până acum şi lucrate mai cu seamă de militari, numai de cât vom cunoaşte marea importanţă a acestei ordinaţiuni. Căci pe mapele de aḑi afară de numirile oficiale ale unor comune, mai ales in ţinuturile valahe, de abia dăm de numiri maghiare. Găsim tot numai: dialu, vale, dombrovicza, isvor, poiana, tot numai de aceste numiri strălucesc pe charta patriei maghiare in loc de: hegy, völgy, domb, forrás, magaslat etc. Fie-care bun patriot va saluta deci cu bucuriă ordinaţiunea maghiarisătoare a ministrului de finanţe. — Oare tocmai ministrul de finanţe de la noi n'ar avea alte lucruri mai urgente şi mai folositoare, de cât sĕ ajute la ingrămădirea şi complicarea confusiei. Prea multă jertfă pentru gogoriţele mileniului Maghiariei, căci Muntele Semenic, Cula Vêrşeţului, Peatra Babei, Detunata, Valea Bistrei etc. etc. tot aşa se vor numí in ţeară şi in lume incă multe mii de ani. Ḑĕu, nu ştim ce sĕ facem, sĕ rîdem cu hohot sau sĕ ḑicem: Doamne nu-i bate de tot.

Guguliţii guvernului. Spre a zidí şi a instituí o şcoală poporală Ciangăilor de la Gioroc, ministrul de finanţe din Budapesta a trimis inspectorului şcolar al comitatului Arad 3500 fl.; ear' pentru ca invĕţătoriul sĕ fie cât de bine dotat, direcţiunea dominiilor erariale a segregat pe seama invĕţătoriului 12 jughere pămênt arătoriu din averea publică a statului. — Iacă cum poate fi stăpânirea

---

cuţit. Nările-i sunt bine desvoltate. Dinţii lui cam mari, triunghiulari ascuţiţi şi cu tăiş, parte mare şi ei dinţuiţi la margine ca firestreul, stau mai multe şiruri după olaltă şi infricoşat îi inarmează gura vastă, largă. Mici solţi acoper trupul lui. Coloarea lui: pe spate-i cam suriu-inchis, ear partea cea de dos in genere alburie.

De acest „Chit de oameni“ se ţin mai multe specii. Cele mai insemnate sunt Chitul vînet (Carcharias glaucus) şi Chitul cel comun (C. verus), cari amêndouĕ se află mai cu seamă in Marea mediterrancă.

Cel din urmă, Chitul cel comun mai e de insemnat din causă, că incă până astăḑi îl mai numesc şi Jonashai, Chitul lui Iona.

Alt cumătru mai are chitul nostru in aşanumitul Chitul alb (C. leucas). Acest chit, lung de 12' urme, se află numai in Mări calde, pre cum şi mai ales in Marea-roşie, şi este alb de tot: pe spate ca şi creta, pe foale ca zăpada, deci şi mai alb, de unde numele. Şi multe alte specii.

Toate speciile acestui chit de oameni, cel puţin acele, cares de-o mărime una, se seamenă in purtare şi in trai.

Chitul, de şi in mişcare mai greoi ca ceilalţi peşti, desvoaltă mai ales in urmărirea prăḑii o răpeḑime uimitoare. Simţurile lui par bine desvoltate; vederea-i escelentă, şi mirosul bun, cam rar in genere la peşti. Ear din apucăturile chitului cu siguranţă putem deduce, că şi capacităţile lui spirituale sunt mai mari de cât la ceilalţi peşti.

Dar nesaţioasa lui aviditate după hrană, necredibilă-i nesaţiositate fireşte că p'aceste calităţi spirituale le 'ntunecă adese şi-l face sĕ lucreze chiar nebuneşte.

Când ḑicem că-i n e s a ţ i o s, luăm cuvêntul literal. Şi 'n adevĕr! O foamete nepotolibilă-l munceşte ne 'ncetat! Tot nutreţul, ce inghite, trece prin el numai pe jumĕtate mistuit, şi deaceea-i nevoit stomacul, repede golit de nou sĕ şi-l tot umple.

Chitul mânca tot, inghite tot ce poate, şi ce-i vine 'n cale. In foalele unui C h i t a l b prins la I a c k s o n s'a găsit: o şuncă jumĕtate, nişte picioare de oaie, partea de d'inderet de la un porc, capul şi picioarele de d'inainte ale unui câne Bulldogg, o massă de carne de cal, o bucată de p â n z ă d e s a c i şi o u n e a l t ă d e f e r de naie! Ei, apoi poftim un apetit ce nu alege!

Dar ce-i place mai cu samă chitului e — omul, şi dintre oameni, carnea celui n e g r u, a H a r a p u l u i, căci aceasta-i mai mirositoare!

Om ce, mai ales in Mările căldurilor, din naie cade 'n apă, de sigur merge calea lui moş Iona, dar nu se mai intoarce! Chitul ce a gustat odată carnea cea de om, devine după ea obraznic temerar preste mĕsură şi 'ncete cu grămada ḑile intregi şi sĕptĕmâni urmează in calea năilor pe Mare făcênd petrecere plăcută şi chef binevenit şi călĕtorilor observatori. Dar când frigurile galbine domnesc pe naie şi 'n scurte intervale tot sboară câte un cadavru preste bord, de fer sĕ fi şi groaza te cuprinde vĕḑênd cum dau năvală şi rup şi inghit materia scârboasă, ce-a fost odată — o m!

In decursul bătăliei năvale de la A b u k i r se vedeau chiţi innotând grămadă printre năi, pândind la oameni, ce picau in Mare. Ei nici măcar de groaznicele trăsnete de tunuri nu se infricoşară.

Şi totuşi o m u l îi repune, aşa-ḑicênd, chiar şi in l u p t ă d r e a p t ă. Era odinioară un brav Veneţian, care cu un pumnal amănă, — nimic mai mult, — se arunca in Mare şi luptând in not cu chitul el singur u n u l mi-l spinteca şi-l ucidea!

Italienii i-au şi pus numele de „Pesce,“ P e s c e C o l a, pe româneşte Peşte Cula, adecă N i c o l a e P e ş t e. Mi-a spus-o aceasta m i e un vechiu Veneţian, pescar bĕtrân. Dar Pesce Cola-i renumit, şi numele i-e cunoscut şi prea-mărit in toate ţĕrile italiene.

unei ţĕri poliglote in contul averii publice unuia mumă altuia ciumă.

Un honved şi monumentul lui Kossuth. Tot in foile patriotice cetim următoarele: Pe când s'a inceput in Kézdi-Vásárhely colecta de contribuiri pentru monumentul lui Kossuth, căpitanul de honveḑi Romsits Şimon a ḑis: „Puneţi monumentul pe dêmbul furcilor!“ Casina domnească s'a indignat groaznic şi a insistat la comanda de honveḑi ca sĕ pedepsească pe cutezătoriul căpitan macar pentru aceea, că a politisat. Comanda a făcut cercetarea, carea s'a terminat cu achitarea căpitanului; insĕ dintre secuime l'au transferat la Panciova, bag seamă pentru ca acolo sĕ-şi poată spune mai liber părerea. Pare că vedem lacrimele de crocodil ale infricoşat pedepsitului căpitan.

Dare de seamă şi mulţumită publică. Continuare din nrl 10 „Foaia de Duminecă“ a ḑiarului „Dreptatea“. Colecta pentru şcoala gr. or. din Sighişoara:

Cu lista nrl 68: Mihaila Stoica director şi invĕţătoriu in Saliste 1 fl, Niculae Hinţu notariu 2 fl, Corpul invĕţătoresc din Saliste 4 fl, Ioan Banciu 1 fl şi Niculae Roman 1 fl, la olaltă 9 fl.

Cu lista nrl 23: Doamna Elena Barbu din Regeu 2 fl, Eugenia Barbu 2 fl, Aurora Barbu 2 fl, Galat. Sagan protop. 3 fl, E. Crişan 1 fl, la olaltă 10 fl.

Cu lista nrl 81: Niculau Prostean adv. 3 fl, Nicul. Bireescu 1 fl, Dr. Iacob Major 2 fl, Dr St. Petrovici 2 fl, Fabius Rezei 1 fl, C. Bireescu 1 fl, N. N. 1 fl, Drd Borlovan 1 fl, M. Thomici 2 fl, la olaltă 14 fl.

Cu lista nrl 13: Ioan Vatosan de la corpul invĕţătoresc din Braşov 10 fl.

Cu lista nrl 55: Stefan Sielariu 5 fl, B. Popovits 4 fl, Nicul. Sânzian 1 fl, N. N. 2 fl, Mihaila Bontescu adv. 2 fl, Teodor Fagaraşan 2 fl, Ioan Baciu 1 fl, Marcu Pap 1 fl, Ioan Muntean 1 fl, Ioan Iancu 1 fl, Ioan Farkaşiu 25 cr, Teodosiu Cravu 50 cr, la olaltă 21 fl 75 cr.

Cu lista nrl 97: Vasilie Pipos protop. 2 fl, Petru A. Mihuţ 1 fl, Sabin I. Piso 1 fl, Irimie Peter 1 fl, la olaltă 5 fl.

Cu lista nrl 35: Dna Maria Cernea 2 fl, Ioan Cocoşiu preot 1 fl 50 cr, Moise Nicora 1 fl, Rachila Prescurea 1 fl, la olaltă 5 fl 50 cr.

Culista nrl 110: Vasilie Mossora din Galaţ (Rom.) 10 frci, S. Halita 5 frci, St. Dobreanu 5 frci, Drd Const. Pap 10 frci, M. Linu 3 frci, G. Turbure 5 frci, I. G. Paclea 3 frci, N. Purcarea 3 frci, Konguj 3 frci, Niculae I. Dragoş 5 frci, I. D. Perianu 3 frci, I. Gheorghiu 5 frci, I. Sângeorzan 3 frci, D. Draganescu 3 frci, I. Coltofean 5 frci şi G. Madgearu 3 frci, la olaltă 74 frci.

De la D. Ioan Vatasan preot şi invĕţătoriu in Braşov 2 fl.

Marinimoşilor contribuenţi se esprimă publice profunda mulţumumită, eară p. t. Domni, cari au primit şi incă n'au inapoiat listele de colectare, sunt rogaţi cu toată stima se binevoiască a inapoia fără amênare listele cu resultatul obţinut, pre cum şi listele cu care nu s'a obţinut, nici un resultat, pentru ca sĕ se poată finalisa aceasta intreprindere. — Sighişoara, in 16/28 Iunie 1894. I. Siandru.

Afară de aceasta se mai susţine, că incă şi până 'n ḑiua de astăḑi se află in Africa la coasta apuseană nişte Negri (harapi), cari cu un cuţit in mână atacă chitu 'n Mare, şi-l junghie; şi se asigură, că călĕtori englesi vĕḑură nu de mult pe Insulani de Sandwich, pentru nişte maţe de porc aruncate de marinari in apă, luptându-se cu chiţi! — Omul sĕlbatic, şi-i mai amar ca chitul! Dar' cel „civilisat“ numai la cap, ear nu şi 'n inimă! Acesta-i mai amar, ca cel sĕlbatic!

Despre inmulţirea, sporirea chiţilor se ştie numai, că muierea naşte 30—35 de pui deja aproape maturi şi nutribili, pe cari mama-i poartă, şi-i păzeşte incă-o vreme:

Pe chit cu glonţul cu greu îl vei repune şi, dacă l'ai şi nimerit de moarte, el turbat dispare totuş cu groaznică rapiditate, de nici nu şti ucisu-l'ai au nu.

Cu reţele (plase) in contra-i nu te pune, cât ar şi fi de tari, căci rar sĕ nu le sdrenţuească in vertegiul puternicelor lui mişcări rapide, dară nu le spintecă cu dinţii sĕi ingrozitori. Dară se intêmplă totuş, ca in casul de faţă la Trappano, sĕ fie chitul prins intre reţele, asta e, că locul nu-i afund, căci chitului i trebue Marea intinsă şi adêncă, altcum este schinginit in ale sale, nu-şi poate desvolta puterea in libertate.

(Incheiarea va urma.)

Jertfele beţiei, negrigii şi nepriceperii.

Jertfa beuturei de rachiu. Ni se scrie că in Bazoş, cercul Recaşului, s'a intêmplat o moarte neprasnică. Anume veduva Maria Licoane, in vêrstă de 50 ani, s'a imbetat in 11 August preste mĕsură de rachiul cel veninos jidovesc. In această stare scârnavă bĕtrâna a vrut se bată pe fiica sa şi dacă nu şi-a putut plini nici de cum voia, s'a incuiat tare necăjită in chilia sau soba ei şi acolo au găsito in cealaltă ḑi moartă, lovită de şlog fiind că a beut prea mult rachiu spurcat. O faptă destul de uricioasă şi inspăimêntătoare de la o femeiă bĕtrână. Nimic nu-i mai frumos şi mai sănĕtos ca cumpetul bun in toate.

Economiă.

Mijlocul de a imbunătăţi calitatea vinului. Câte o dată, chiar când recolta este abundantă, se intêmplă ca strugurii sĕ nu apuce a se coace bine in unele părţi.

In asemenea cas, pentru a se indrepta vinurile rĕmase acre, din causa necoacerei strugurilor, se vor intrebuinţa următoarele mijloace cari sunt lesnicioase şi puţin costisitoare.

Buna calitate a vinului nu atârnă numai de la natură, ci mai mult de la ingrijirile ce trebue sĕ 'i se dea. Adesea proprietarii de vii acusă pămêntul şi clima lui, când ar trebuí se se acuse pe ei inşişi.

Căldura naturală a soarelui, pe când coace struguri, dosvoltă intr'ênsa şi materia indulcitoare.

In anii când căldura soarelui nu este atât de puternică pentru a indulcí strugurii, urmează sĕ se inlocuiască prin indulciri artificiale.

Iată cum trebue sĕ se facă indulcirea artificială: se va topí intr'o căldare sau tingire cu must de vin, o câtime de zăhar ce se va turna in butie sau butoiu cât se va putea mai ferbinte; după aceasta se va amesteca vinul cu mustul zăharit cletenând butia cât va fi trebuinţă pentru a se impărţí şi imprăştia in tot vinul materia zăharită şi căldura ei. In urmă se astupă până la timpul pritocirei.

Câtimea zăharului trebue sĕ varieze după cum merge anul.

Dacă recolta va fi fost de o calitate de mijloc, se va pune zăharul topit in câtime de un chilogram (pre cum s'a arĕtat mai sus) intr'un vas care sĕ conţină 225 litruri. Iar dacă recolta va fi fost rea şi, după toate probabilităţile, ar da un vin fără coloare, acru, fără miros care sĕ nu se limpezească, sĕ nu poată apuca sau ţine un an şi care nu ar avea macar meritul de a se putea preface intr'un oţet bun, atunci se va adăuga douĕ şi chiar trei chilograme zăhar intr'un vas de aceiaşi mărime, şi cu modul acesta acel vin rĕu va ferbe bine şi iute, va deveni bun, plăcut, colorat, şi şi se va putea păstra mai mulţi ani imbunătăţindu-se din ce in ce mai mult.

Cu o cheltuială de 5—8 lei pentru fiecare butie sau vas cu vin de 225 litruri, 'i se poate induoí preţul făcêndu-se espusa imbunătăţire. —

Calea ferată Pardani—Jimbolea. In adunarea generală a acţionarilor căilor ferate locale din Torontal, ţinută in 23 August n. in Becicherecul-mare s'au adus concluse definitive in causa construirii căii ferate Pardani—Jimbolea. Construirea acestei linii s'a conces şi contractul incheiat s'a aprobat din partea ministeriului. Pentru a puté incepe şi termina lucrările necesare direcţiunea a hotărît contragerea unui imprumut de obligaţiuni de prioritate in suma de 2,754.100 fl. v. a. şi s'a enunciat totodată, că imprumutul de obligaţiuni, cari sunt deja in circulaţiune sĕ se converteze spre ajungerea sus numitului scop. In acest chip comitatul Torontal va fi cu timpul comitatul cel mai bogat provĕḑut cu căi ferate. —

Avis prăsitorilor de vite. Atragem deosebita atenţiune a tuturor cari se ocupă cu prăsirea de vite, asupra unui cerculariu mai nou al ministrului de agricultură. In acest circulariu ministrul face băgători de seamă pe toţi ca de acum incolo sĕ nu mai pună ferul ars sau „jîgul“ pe şelele vitelor, ci se-l pună pe coarne sau pe falca din jos sau, in cas de lipsă, pe grumaz, căci prin punerea ferului pe şele pelea perde foarte mult din valoarea sa şi prin aceasta perde mult din capabilitatea sa de concurenţă mai ales in ţĕrile esterne, unde de mult s'a introdus punerea ferului pe un loc al corpului vitei prin care nu sufere nici valoarea nici preţul pelei respectivei vite. —

Năi de aburi pe Mureş. Am amintit deja in unii din numerii anteriori, că se fac pregătiri şi in unele locuri s'au terminat deja şi lucrările pentru regularea Mureşului. Acum avem ştirea că societatea de navigaţiune dunăreană a construit unele năi de aburi de calibru mai uşor şi de dimensiune mai mică pentru a intreţiné cu ele navigaţiunea in părţile Mureşului, unde este mai afundă şi acomodată pentru această navigare. De ocamdată se intenţionează a se face navigări de probă pe Mureş, de la Arad la Seghedin, apoi pe Crişiu in sus până la Gyoma şi Bichiş, ear pe Timiş până la Timişoara. Dacă această navigaţiune se va inactiva va fi şi rentabilă mai ales din punct de vedere economic. —

Bănăţenii la esposiţia din Bucureşti. Aflăm că şi Români bănăţeni vor participa la esposiţia cooperatorilor români din Bucureşti. Până acum numai de o firmă avem cunoştinţă, sperăm insĕ că vor urma şi alţii. Pre cum ni se anunţă adecă marea firmă „Teodor Câmpianu şi Pavel Smeu“, mari comercianţi de rachiuri bănăţene de prune in Prigor, vor ridica un pavillon mi-

nunat la esposiția cooperatorilor. Bucureștenii sunt foarte mândri de acest pavillon. —

Despre cărămiḑi. (Folosul de a uda cărămiḑile ce trebue sĕ serve la construcțiuni.) Sunt puțini constructori de clădiri scrie „Cuoperatorul român“ din București, cari sĕ cunoască avantagiul ce este din udarea cărămiḑilor inainte de ale așeḑa. Un zid construit cu var și nisip de ajuns și cu cărămiḑi pătruns bine de apă, este mai solid, sub toate privirile, de cât un zid prea des construit cu cărămiḑi uscate.

Diferința vine din aceea, că dacă cărămiḑile ar fi sătule de umeḑeală, nu ar imprumuta de la var apa lui de cristalisație; din contră, s'ar uní cu varul prin puterea afinităței chimice și ar dobêndí soliditatea unei stânci. De altă parte, dacă se așeadă cărămiḑile uscate, ele absorb indată toată umeḑeala varului, și-l lasă sĕ se usuce și sĕ se intărească; resultă din aceasta că dacă o casă construită in aceste condiții se dĕrâmă de voe sau din intêmplare, varul ce provine din sfărămături nu oferă de cât grămeḑi de nisip. —

Păstrarea strugurilor și a altor fructe. In America s'au făcut incercări cu struguri așeḑați in lăḑi și ingropați in pământ de câteva urme. După 6 sĕptĕmâni au fost cercetați și aflați incă deplin nevătămați și fără se-și fi pierdut gustul. Incercări repețite au arĕtat că in modul acesta se pot conserva ori ce fructe, chiar și crastaveți se păstrează nevătămați până la Crăciun. Dacă vasul e gros și bine inchis ca se nu intre nici aerul nici lumina, atunci se pot păstra și de asupra pămêntului. — i.

Mijloc pentru a nu stringe des șinele (rafurile) de pe roate, adecă chipul de a face ca spițele, obezele și butia roții (butanii) sĕ se impotrivească tuturor schimbărilor temperatură, constă in pregătirea anumită a acelor bucăți de lemn. Se țin adecă 8 ḑile aceste bucăți de lemn in apă sărată, dar se fie foarte sărată, inainte de ferecarea lor. După ce le-am scos din slatină le ținem câteva ḑile până sĕ uscă eară bine, apoi le ferecăm. Roțile făcute din astfel de lemne pregătite nu numai nu scad, dar nici nu se umflă. — i.

Higienă.

Amețeala. Amețeala e anevoe definit, fiind că primește nuanțe deosebite după individul care o simte; amețeala este o halucinare trecătoare, in care timp obiectele inconjurătoare, cari par că se invêrtesc ori cad, iau adesea-ori coloarea albastră ori verde și se acoper cu un fel de perdea. Dacă individul stă culcat, i-se pare că se simte căḑênd inainte, inapoi, ori că se invêrtește in loc. Urechile țiue ori vîjîe, mușchii își pierd facultatea de a se contracta, de și bolnavul își păstrează deplina cunoștință. In sfêrșit, Lasègne a spus vorbind despre amețeală: „Ori-ce criză amețitoare poate sĕ se descompune intr'o mulțime de stări; insĕ caracterul esențial este sensațiunea pierderei echilibrului“.

Amețeala este clasată după cause: 1) amețeală sensorială, care ține de tulburările simțurilor, cu deosebire a ochiului și a urechei (amețeala oculară sau auriculară); 2) amețeala nervoasă; 3) amețeala simptomatică de afecțiune a sistemului spinal; 4) amețeala, care vine din diferite boale; 5) amețeala de origine toxică.

Amețeala sensorială poate fi provocată de mișcări anormale dar voluntare: mișcarea de invêrtire in loc bună-oară; poate sĕ simță cine-va amețeala asta fără sĕ fie bolnav când merge pe o potecă ingustă, pe marginea unei prăpăstii, când vede obiectele trecênd repede. Unii oameni simt amețeală când se uită la geamuri cari bat in albastru, când se uită la limile incrucișate; amețeala asta poate sĕ fie, după posiția ocupată de persoană, orisontală ori verticală, orisontală când e omul culcat, verticală când stă pe picioare, amețeala e insoțită atunci de o sensațiune de grije, de ceva rĕu ce nu se poate definí.

Scrânciobul dă o amețeală pe care n'o simte cine-va balon.

Leziunile ochiului pot sĕ producă amețeală: paralisii oculare, ș. a. Tot așa e și cu urechea: amețeala de origine auriculară poate sĕ vie după o răcire și din pricina surseniei, de astupare a canalului auditiv extern, de sgârcire a trompei, de polipi, de inflamare a membranei mucoasei urechei, de catar acut ori cronic. Amețeala poate vení din pricina suflatului nasului, a căscatului, a irigării cu apă rece ori din pricina intrării aerului in canalul auditiv extern, insĕ in casul acesta trece curênd.

2) Amețelele nervoase sunt comune, vin din epilepsie, din histerie, din hipocondrie, din neurastenie. Amețeala nervoasă pare că vine din dispepsie; amețeala se mai slăbește in timpul când se face ingestia alimentelor sau e mai tare in timpul când se face mistuirea.

O varietate de amețeală nervoasă: fără a fi mai gravă dar care e neplăcută, este amețeala care se complică cu hycopondrie cu frica de spațiu, etc.

3) Amețeala leziunilor nervoase: atacxie, scleroză, paralisia generală e precedată, insoțită sau urmată de simptome prea serioase pentru ca sĕ nu i-se ghicească originea.

4) Amețelile care vin din boale sunt destul de numeroase; cea mai obicinuită este amețeala dispeptică și se simte momentan in casul de inainte de post indelungat, de mâncare prea multă, de tulburări in digestie, de nemistuire a substanțelor netolerate: fum de tutun, alcool, licheruri, ș. a., insĕ amețeală devine statornică in boalele stomachului și intestinului: dilatație gastrică, meteorism (umflarea corpului din pricina vênturilor), diaree ș. a.

Amețeala insoțește totdeuna colicile hepatice (de ficat), nefretice (de rinichi), uterine, afecțiunile larinxului, tusea spasmodică, leziunile nasului, și faringelui, strângerea uretrului, sifilisul, boalele care vin din imputinarea nutriției; reumatism, gută, obezitate (grăsime peste mĕsură). In diabet bună-oară amețeala e rară. In fire, unele crise evolutive ale ființei se cunosc după amețeală: pubertatea, sarcina menopausa (incetarea menstruației).

5) Amețeala toxică e simptomul unei otrăviri incete. Substanțele cari o produc sunt nespus de multe. Cu deosebire se acusă camforul, aconitul (omacul, mĕrul lupului), antipirina, digitala, tăciunele de secară, arsenicul, iodurul, de potasă luat in doză mare oxidul de carbon, tutunul amețelele se produc atunci pe nemâncate: hașișul intoxicarea alcoolică, etc.

Amețeala in sfêrșit luată in general, oferă varietăți. In amețeala impleticitoare bolnavul crede că cade pe piept sau pe spate; in amețeala cletinătoare, bolnavul crede că stă sĕ cadă p'o parte; in amețeala invêrtitoare, bolnavului i-se pare că se invêrtesc lucrurile imprejurul lui.

Bolnavul de reumatism sau de podagră dacă suferă de amețeale simte tulburări in circulație, mai cu seamă suferă de palpitație. Amețeala vederii e insoțită de o sensație de gol in cap. Amețeala auḑului e prea caracteristică pentru a nu cere un articol special. Bolnavul de amețeală gastrică suferă de dureri de cap, tâmplele pare că-i sunt strînse cu minghineaua, are frig, nu i-e bine.

Amețeala congestivă la unii plethorici, la bolnavii de strînji, la femeile voinice ajunse in vêrsta menopausei (la 40 de ani), se tratează prin derivative: lipitori la șeḑut, supositorii cu emetic, și napismuri la picioare, purgative ușoare dese: aloès jalap, ș. a.

Pentru amețeala nervoasă, trebue omul sĕ se ferească de oboseală, de emoțiuni, de culcarea târḑiu, de prea multă obosire a creerului, de tutun; sĕ facă băi căldicele, hydroterapie, fricțiuni uscate.

Epilepticii trebue sĕ ia bromur, nevropaților sĕ li-se dea beladonă aconit, valerianate, infusiuni, de cafea verde, ceai, apă de melisă, camfor.

In potriva amețelilor stomacale sĕ se ia amaruri, alcaline, ape minerale de Vichy, Pougues, Plombières, Luxueil, dacă pofta de mâncare e slabă sĕ ia nuca vomica: picăturile lui Baumé 2 până la 4 inainte de fiecare mâncare, sau tinctura de nuca vomica 5—10 picături pe ḑi.

Amețelile oculare se vor ameliora intrebuințând beladona și atropina (atropa belladona), ori-ce leziune a ochiului trebue tratată după natura sa, nu se poate indica mai dinainte tratamentul, tot așa e și cu amețelile ce vin din afecțiunile nasului și urechei; in potriva amețelei lui Ménière (amețeala auriculară) Charcot a consiliat sulfatul de chinină 50 centigrame până la un gram intr'o periodă de 8—10 ḑile.

Cred că articolul acesta va fi de ajuns ca cei cari sufer de amețeli, sĕ fie siguri că boala asta nu-i omoară. A. Pr.

Ghicituri.

16) Care talpă ține mai mult? (A piciorului).

17) Câte cupe de vin intră intr'o bute de un hectolitru? (Nici una, de nu-i turna-o).

18) Ciumeliga-liga, ciumeleșteți-se limba. Ce-i aceea? (Piperiul, paprica).

Posta redacțiunii.

Domnului G. T. paroch in Jablanița. Instituțiunea pompierilor voluntari este numai folositoare. Ne bucurăm că se inființează și la Dvoastrĕ. Instrucțiune in limba română pentru pompieri la noi n'a apărut incă in tiparíu; dară in această privință incearcă și te adresează la Blașiu (Balázsfalva, Erdély) că-ci acolo, pre cum știm, comanda pompierilor români este românească. In casul estrem poți incerca la vro librărie din București.

Dlui G. B. in Dob: Da, ești bine informat. Dl George Suici, zidariu din Maierile Timișorii, va termina renovarea bisericei române gr. or. din Țerenteaz și tot el va zidí și noua școală gr. or. română din Moșnița, preliminată cu trei mii floreni.

Dlui O. C. in B: Dl Mihaiu Bireescu, in Maierile Timișorii, strada cimiteriului, nr. 9, incă primește in nou zidita sa casă băieți mai mici de școală și îi provede cu cele de lipsă. Adresează-te de a dreptul.

Dlui M. P. in Valea Almăjului: Dl Petru Valean este incassatorul reuniunii funebrale române din loc, care in ḑilele aceste se va presenta la Caransebeș și la Vêrșeț pentru ca se facă inscrierile de membri. Terminul fix se va publica la timpul sĕu.

Dlui I. T. in Or: Mulțămită pentru binevoitoarea atentificare și informare.

Têrgul de producte.

In piaţele din ţêrile esterne comerciul este mai vivace, preţurile sunt staţionare.

In piaţa din B p e s t a comunicaţiunea şi comerciul e aproape ca in sĕptĕmâna trecută. Speciele de grâne principale se căutau. Ele variază in preţuri.

G r â u curat s'a adus puţin la têrg, nici era prea căutat. In sĕptĕmâna aceasta morile au favorisat puţin grâul de provenienţă indigenă, grâul străin nu prea era. Circulaţiunea sĕptĕmânei sĕ urcă la 150,000 măj metrice.

O v e s u l. A fost mai puţin căutat. S'au vêndut vr'o 7 mii de măji metrice şi se plătea, amĕsurat cualităţii, cu 5 fl. 90 cr. — 5 fl. 96 cr. per m. m.

C u c u r u z u l,. s'a susţinut in preţ, in fine s'au vêndut cu 4 fl 95 cr.—5 fl 28 cr. Cucuruzul nou in Steinbruch lângă Bpesta se cumperă dacă este uscat cu 4 fl 99—5 fl 68 cruceri.

G r â u l este fluctucant. Preţurile variau cu 6 fl 50—6 fl 91 cr.

S ĕ c a r a incă sau căutat, cumpĕrătorii erau puţin reservaţi; din afară n'au sosit multe comande. Cu totul a fost o circulaţiune de 6000 măji metrice, iară preţul se stăbili in fine cu 5 fl. 18 cr. — 5 fl. 20 cr.

S ĕ c a r a de primăvară se da cu 4 fl. 60 cr. — 4 fl, 70 cr. in fine insĕ remase cu 4 fl. 72 cr. — 4 fl. 80 cr.

O r z u l de nutreţ şi de fabrici a remas staţionar cel ungar cu 5 fl. 20 cr. — 5 fl. 50 cr. cel din esterne nu era mai scump şi se lua in fine cu — 5 fl. 80 cr. cu vamă cu tot.

P ă s t ă i o a s e. Nu se prea căutau din afară; preţurile erau: P ă s u l a puţin căutată măre albă 5 fl. 50 cr. rotundă 6 fl. 25 cr. sură 5 fl. 25 cr. pistriţă 4 fl. 50 cr. pitică 7 fl. cr. M a z e r e 8 fl. 25 cr. — 9 fl. 25 ungară despoiată 16 fl. 10 cr. L i n t e, slab căutată, soiul mai slab 9 fl. mai bun şi despoiat, amĕsurat soiului şi mărimei până la 20 fl. M a c sur 28 fl. vênĕt 32 fl. C h i m i n, din ţară nu este, cel ollandez 38 fl. (Toate se pricepe, per 100 kilogramuri).

S ĕ m ê n ţ u r i. Sĕmênţă de trifoiu 70—72 fl. de luţernă 64—68 fl. măzĕriche 8 fl. 25 cr. — 8 fl. 75 cr. mohor 8 fl. 00 cr. — 8 fl. 50 (tot per 100 Kilogr.), de I i n 11 fl. 00 cr. — 12 fl. 50 cr.

G o g o a ş e 10 fl 50— 12 fl 75.

V i c t u a l i i. Preţurile preste tot scad incă la cei mai mulţi articoli. Gâsce 3—4 fl. Găine 80 cr. — 90 cr. — 1 fl. 20 cr. Coponi 1 fl. 80 cr. şi 2 fl. 60 cr. Ciurcan 3 fl. 50 cr. = 5 fl. — cr. Reţe 1 fl. — cr. — 1 fl. 30 cr. Pui 1 fl. 20 cr. — 1 fl. 50 cr. per părechie en gros.

O a u ĕ, 50 până 52 dărabe 1 fl.

C a r t o f i (crumpiri, baraboi, mere de pămênt) au cădut cu 60 cr. la maja metrică: s'au vêndut galbini cu 2 fl. 00 cr. rosa nuoi 1 fl 60 cr. ca covrigii 2 fl 50 de fabrică 1 fl. 00 cr.

P r u n e sêrbeşti 8 fl. 30— 19 fl 20 cr. bosniace 9 fl. 37 cr. — 22 fl. 30 cr. — Lictar, 12 fl. 94 cr. — 14 fl. 50 cr. — M i e r e a destilată cu 33 fl. — C e a r a, notează 153 fl.

C e a p a in cuantităţi mari a remas cu a 4 fl. 80 — A i u l 37 fl (per 100 Kilogr.)

L â n a. Têrgul a fost bine cercetat, comunicaţiunea mai viuă ca in sĕptĕmână trecută. Lână de vară brută 91 fl. vênĕtă mai slabă 89 fl. mai bună 114 fl. defectuoasă 75 fl.

C a r n e a d e v i ţ e l. Têrgul bun. Tendenţa tare. Viţei vii 36 cr — 42 cr. tăiaţi 38 cr. — 52 cr. per Kilog. nesocotită darea de consum. — Mieii se ţin 5 fl 48 cr. — 7 fl 40 cr. părechia.

P o r c i i 44—52 cr. de chilă.

U n s o a r e d e p o r c 52 fl. 50 cr. Clisă (slanină, lard) 44 fl. — 48 fl 56 cr. amĕsurat cualităţii.

P i e i b r u t e. In sĕptĕmâna trecută s'au vêndut mai cu seamă piei de oaie, anume 6000 dărabe sêrbeşti cu 97 fl. — 2000 ardeleneşti cu 64 fl. şi 2600 macedonene cu 105 fl. per 100 kilograme.

Tariful zonelor

pentru căile ferate de stat reg. ung.

Valid din 1 August 1891

ntre Timişoara si urmatórele staţiuni.

Preţurile comunicaţiunii-vecine:

Pentru trenurile Personal = Omnibus sĕu mestecate

Zona	I clasa	II clasa	III clasa
1	—.30 cr.	—.15 cr.	—.10 cr.
2	—.40 cr.	—.22 cr.	—.15 cr.

Staţiunile comunicaţiunii-vecine

	Zona		Zona
Beregseu	2	Szakálháza	1
Merczyfalva	2	Siag	1
Recasiu	2	Sant-András	1
Remetea	1	Jebel	2

Tariful de zone general

	Trenuri pers. omnib. sĕu mest.			Trenuri accelerate		
Zona	I clasa	II clasa	III clasa	I clasa	II clasa	III clasa
1	50	40	25	60	50	30
2	1.00	80	50	1.20	1.00	60
3	1.50	1.20	75	1.80	1.50	90
4	2.00	1.60	1.00	2.40	2.00	1.20
5	2.50	2.00	1.25	3.00	2.50	1.50
6	3.00	2.40	1.50	3.60	3.00	1.80
7	3.50	2.80	1.75	4.20	3.50	2.10
8	4.00	3.20	2.00	4.80	4.00	2.40
9	4.50	3.60	2.25	5.40	4.50	2.70
10	5.00	4.00	2.50	6.00	5.00	3.00
11	5.50	4.40	2.75	6.60	5.20	3.30
12	6.00	4.80	3.00	7.20	6.00	3.60
13	7.00	5.30	3.50	8.40	6.50	4.20
14	8 00	5.80	4.00	9.60	7.00	4.80

Consemnarea statiunilor

si a numerilor zonelor de cari se ţin acele staţiuni in comunicaţiunea cu T i m i ş i ó r a:

	Zona		Zona		Zona
Abony	13	Kis-Kőrős	13	Puszta-Tenyő	12
Alcsi	13	K. K. Dorozsma	8	Radna-Lippa	6
Algyő	8	Kistelek	9	Rakasdia	8
Anina	11	Kis-Szálás	12	Rácz-Szt-Péter	8
Arad	4	Kigyos	6	Remetea	1
Baja	13	Konop	7	Rekás	1
Bajmok	12	Cornea	9	Rom.-Bocşan	5
Bács Almás	12	Cŏrpa	7	Rŏszke	8
Baziasiu	8	Kŏtegyán	10	Sarkad	10
Beregseu	1	Krassova	10	Siag	1
Berzava	8	Kruşovacz	10	Sâmson	10
Bichisiu	9	Curticiu	5	Sárafalva	7
Békesföldvár	8	K. Kun-Szálás	12	Soborsin	9
Bel.-Chiseteu	3	Kutvŏlgy	10	Szabadka	10
Birda	3	Lesz	12	Sofronya	4
Bikity-Borsod	12	Lizzava	10	Szajol	13
Branyitzka	12	Lŏkŏsháza	6	Szakálháza	1
Ciaba	8	Logosiu	3	Salonta	11
Csantavér	11	Maidan	9	Szarvas	12
Cs. Keresztur	13	Maros-Ilia	12	Szatymaz	8
Cséffa	12	Mehadia	11	Szeged	7
Csikeria	11	Merczyfalva	1	Szent-Audrás	1
Ciongrad	12	Mezŏberény	9	Szent-Hubert	3
Csorvás	9	Mező-Keresztes	13	Szolnok	13
Detta	2	Mező-Tur	11	Szŏregh	7
Deva	13	Militics	13	Stam. Moravicza	3
Fegyvernek	13	Mokrin	11	Tavankut	11
Biseric'a-alba	7	Moritzfŏld-Soşdia	4	T.-Szlatina	8
Félegyháza	11	Nagy-Kikinda	4	Teregova	9
F.-Vásárhely	13	Nagy-Kőrős	13	Topolya	19
Gataia	3	Nagy-Szt-Miklos	7	Topletz	12
Gavoşdia	5	Nagy-Várad	13	Topolovetz	2
Gerendás	8	Német-Bocsán	5	Totvárad	6
Gertenyes	4	Német-Ság	2	T.-Szt.-Miklos	11
Gurasada	12	Nyársapót	13	Uj-Arad	2
Glogovatiu	4	Oravitia	9	Vadkert-Tuzlar	13
Gyertyámos	1	Orczyfalva	1	Valkány	7
Gyoma	10	Orosháza	10	Valizzora	5
Gyorok	5	Oroszlámos	6	Varjas	1
Gyula	9	Orsiova	12	Váradpüspŏki	4
Halas	12	O.-Bessenyő	6	Várad Velentie	13
H. Feketehegy	13	Ŏrményes	8	Verbász-Kula	13
Baile Erculane	11	Osi	12	Verciorova	13
Horgos	9	Palics	10	Versecz	12
H.-M.-Vásárhely	9	Paulis	6	Vinga	3
Jablonicza	10	Perjámos	8	Vojtek	9
Iassenova	6	Piski	13	Zsaguzsen	5
Iám	7	Podporány	5	Zám	12
Caransebes	6	Porta Orientalis	9	Zombor	12
Cavaran Sacul	5	Puszta Bánréve	12	Zsebely	3
Kecskemét	12	Puszta-Páka	12	Zsidovin	5
Kelebia	11	Puszta-Peteri	10	Zsombolya	3
Kétegyháza	6	Puszta-Poo	12		

Toate celelalte staţiuni se ţin de zon'a 14.

Preţurile bucatelor din piaţa Timişoarei.

De la 30 August 1894.

După notările societăţii „Lloyd" din Timişoara.

Grâu, greutatea cualit. 78 chilog. per 100 chilog.		5.75—5.70
„ „ „ 79 „ „ 100 „		5.90—5.95
Sĕçară „ „ „ „ „ 100 „		4.75—4.80
Orz „ „ „ „ „ 100 „		5.20—5.50
Ovĕs, venturat per 100 chilogr.	. . . . . .	5.35—5.40
Cucuruz, nou „ 100 „	. . . . . .	5.55—5.60
Rapiţă, „ 100 „	. . . . . .	9.40—9.50

Bursa de bucate din Budapesta.

De la 29 August 1894.

Grâu de primavară	fl. 6.92	—
„ „ toamnă	fl. 6.52	—
Ovĕs de toamnă	fl. 5.98	—
„ de primavară	fl. 6.19	—
Cucuruz per Mai—Iuni	fl. 5.78	—
„ „ Iul.—Aug.	fl. 5.82	—
Rapiţă	fl. 9.90	—

Nr. 133 116 (I—1)
III. 1894.

Publicare de licitatiune.

Pe basa insarcinărei Venerbilului Consistoriu diecesan din Arad nrl 2865/1894 prin aceasta se aduce la cunoştinţa publică esarêndarea bunului fondului preoţesc de pre hotarul comunei Chişoda (Comitatul Timişoara) in estensiune de 415 jugĕre chat. dinpreună cu dreptul de vênat aparţinătoriu.

Esarêndarea se face pe termin de 6 ani de la 1 Octombrie 1894 până inclusive 1 Octombrie 1900 pre lângă condiţiunile speciale, cari sunt espuse şi se pot vedé in cancelaria subscrisului in Arad.

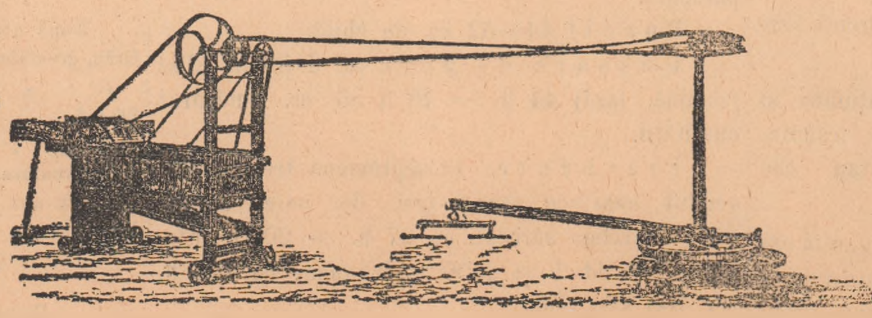
Esarêndarea se face prin licitaţiune publică şi oferte in scris, adresate direct subscrisului până la terminul de 8 Septembrie 1894, in care lângă suma ofertului intreg şi după jugĕr, oferentul are a dechiara, că condiţiunile speciale de esarêndare le cunoaşte şi primeşte in intreg conţinutul lor, ear' terminul pentru licitaţiunea publică se defige pe ḑiua de 9 Septembre st. nou 1894 **la 11 oare a. m. in cancelaria comunală din Chişoda.**

A r a d, la 17 August 1894.

Petru Truţa
fiscal consistorial.

Lista prețurilor franco.

Garanța
cea mai deplină.

Lista prețurilor franco.

Garanța
cea mai deplină.

E. GRÜNBAUM, Timisioara

suburbiul Iosefin, strada Hunyadi, vis-à-vis de casa comunala

are onoare a recomânda, garantând pentru construcțiunea cea mai bună și pentru lucrarea cea mai perfectă, onor. public agronom firma sa care vinde

Locomobile si masine de vapor de imblatit

din probatele fabrice ale domnilor

Clayton & Schuttleworth, pre cum si de la Marschall Sons & Comp.

cu prețurile originale.

Mai departe recomândă bogatul sĕu deposit de

masine de trierat si masine cu cuie de imblatit

numai fabricate **originale** (imitațiuni mici) de Clayton & Schuttleworth, Hofherr & Schranz, Epple, Maiffarth, Krompach etc.
sub deplină garanță, cu prețurile cele mai ieftine și cu modalitățile de plătire cele mai comode.

Aici se mai pot procura prompt și ieftin

părți d'ale mașinelor in reservă,

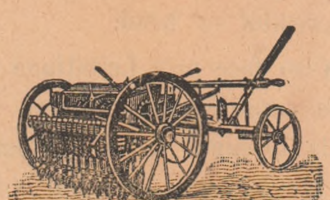
roate de locomobile, udătoare, curele, faurie de câmp, foi de faur, oleu de mașine, țevi de căzan etc.

Afară de aceea se mai găsesc toate celelalte articole de seson, pre cum:

mașine de cosit, greble de fên, trieretoare, mori curățitoare,

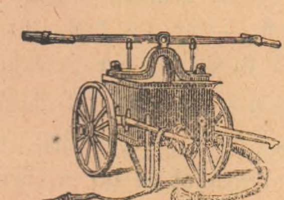
apoi:

unelte pentru cultura pămêntului, mașine de sĕmênat in deposít.

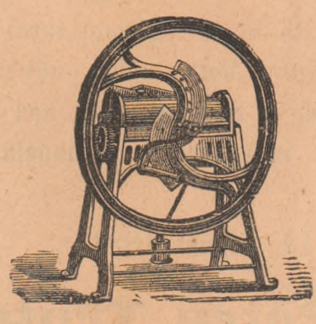

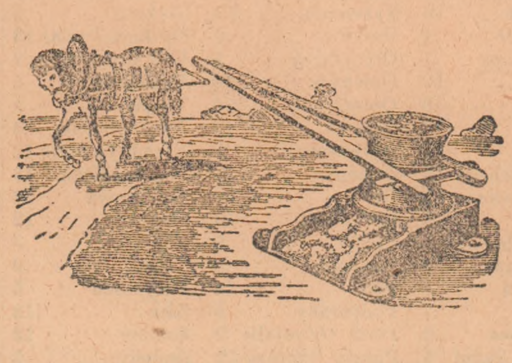
Are atelier bine renduit pentru reparaturi.

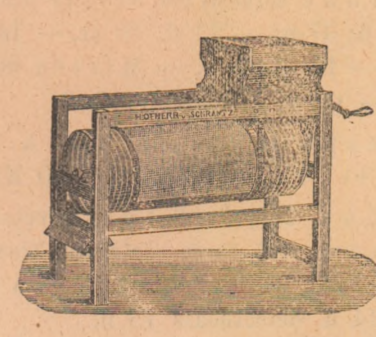
Lucru solid și ieftin.

6—8

S'a tipărit in „Institutul tipografic, societate pe acțiuni" in Timișoara.